

Styrets årsberetning 2013

Virksomheten og hvordan den drives:

Atferdssenteret – Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis AS – er et datterselskap av Unirand AS, som er heleid av Universitetet i Oslo.

Selskapet skal gjennom sin virksomhet bidra til at barn og unge med alvorlige atferdsproblemer og deres familier får bistand som er forskningsbasert, relevant, individuelt tilpasset og resultateffektiv i forhold til dagens kunnskapsnivå.

Senteret har et nasjonalt nettverksansvar for forskere og miljøer som driver med forskning og kompetanseutvikling i arbeidet med atferdsvansker hos barn og unge. Senteret skal være internasjonalt orientert.

Atferdssenteret fikk ved opprettelsen i 2003 sitt samfunnsoppdrag gjennom en avtale inngått mellom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (daværende Barne- og familiedepartementet) og Universitetet i Oslo. Oppdraget var formulert til å være *å bygge et miljø rettet mot forskning, utbredelse og utvikling av problematferd (kunnskapsinnbenting) og utvikle og implementere programmer og tiltak (kompetansebygging), samt foreta vitenskapelige evalueringer av innovativ praksis (forskning).*

Atferdssenteret startet som et tverrdepartementalt initiativ der fire departementer deltok (Helse og omsorg-, Barne-, likestilling og integrering-, Kunnskap- og Justisdepartementet). Atferdssenterets målgrupper er tjenestene innenfor de fire departementenes fagområder på spesialisttjenestenivå og overfor tjenestene i kommunene. Atferdssenteret skal være en «tjeneste for tjenestene».

Selskapet startet sin ordinære drift i 2003. Aksjekapitalen er på 100 000 kroner. Selskapet har fra 1.1.2009 sin adresse i Essendrops gate 3 i Oslo, mens prosjektet *Barns sosiale utvikling* har opprettet midlertidige kontorer i Drammen, Skien og Porsgrunn for intervjuere tilknyttet forskningsprosjektet. Atferdssenterets implementeringsvirksomhet er lokalt forankret gjennom koordinatorene og konsulenter som har kontorplass regionalt i Barne-, ungdoms- og familieetaten.

Utvikling og resultat

Årsregnskapet gir en rettvise oversikt over utviklingen og resultatet i 2013. Det er ingen finansiell risiko knyttet til selskapets eiendeler. Fire departementer stod bak opprettelsen av selskapet. Tilskuddene som opprinnelig ble gitt til Atferdssenteret fra de fire departementene, samordnes nå gjennom Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. I tillegg mottar Atferdssenteret tilskudd til særlige forsknings- og utviklingsprosjekter fra de samme departementene/direktorater og fra Norges forskningsråd. Det avgis egne rapporter for disse tilskuddene. Videre drift vil være avhengig av fortsatt statlige bevilgninger. Atferdssenteret er således ikke eksponert mot markedsrisiko, kredittisiko og likviditetsrisiko.

Helsedirektoratet trakk i 2012 tilbake et tilskudd som til da var gitt siden 2007. Tilskuddet ble innvilget i juni 2013 etter klage fra Atferdssenteret. Fra 2014 er dette tilskuddet gitt over statsbudsjettet og er gitt egne tilskuddsregler. Midlene som i 2014 er på 3,4 millioner kroner utgjør en vesentlig del av satsingen på forskning og utvikling av behandlings- og forebyggende tiltak innenfor rusområdet. Usikkerheten knyttet til dette tilskuddet gjenspeiles i årets resultat med søknad om overføring av midler for ikke fullførte oppgaver på til sammen 2,4 millioner kroner.

Årets sluttresultat på 919 017 kroner i overskudd er finansinntekter og salg av materiell. Overskuddet er i sin helhet overført egenkapitalen.

Egenkapitalgraden blir på 33,8 %. Selskapet ligger innenfor intensjonene i Aksjelovens § 3-4 om en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. Årsregnskapet for 2013 er satt opp under forutsetning av fortsatt drift, og styret bekrefter at denne forutsetningen er til stede.

Atferdssenteret har basert sin implementerings- og spredningsstrategi på ressursprioriteringer i Barne-, ungdoms- og familieetaten, i de regionale helseforetakene og i Statped. Personalet som har gjennomgått opplæring i evidensbaserte tiltak gis tilleggsopplæring og benyttes til kvalitetssikring, veiledning og til opplæring i kommunene. Omlegging av oppgaver i de nevnte virksomhetene vil ha konsekvenser for Atferdssenterets virksomhet og mulighet til å yte opplærings- og veiledningstjenester overfor kommunene spesielt. Statped har fra 1. oktober 2013 trukket sine ressurser (7 PALS-veiledere) fra implementeringsvirksomheten knyttet til skolemodellen PALS. Omstillingene i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, med økt fokus på lovpålagte oppgaver og redusert innsats på faglig støtte til kommunene som ønsker å ta i bruk Atferdssenterets programmer, kan ha samme konsekvens. Dette vil kunne medføre økte utgifter for kommunene.

Måloppnåelse

Atferdssenteret fikk 10.5.2013 oppdragsbrev fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet på vegne av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Dette oppdragsbrevet er nå et felles oppdragsbrev for alle bevilgende departementer/direktorater og omfatter midler som opprinnelig kom i egne bevilgninger fra Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet og Helsedepartementet/Helsedirektoratet. Et eget tilskudd fra Utdanningsdirektoratet til implementering av PALS er fra 19.6.2012 og gjelder for 3 år, ut 2014.

Implementering

- Parent Management Training Oregon-modellen (PMTO) implementeres i samarbeid med det statlige barne- og familievernet og psykisk helsevern for barn og unge. Ved utgangen av 2013 var det til sammen ca. 291 aktive sertifiserte PMTO-terapeuter i Norge. Tilbud om PMTO-behandling er nå tilgjengelig i 55 fagkontor i den regionale barneverntjenesten (Bufetat), i 40 poliklinikker innen psykisk helsevern for barn og unge (BUP) og i 93 kommuner som også implementerer TIBIR.
- Implementering av forebyggingsprogrammet *Tidlig innsats for barn i risiko* (TIBIR) har fortsatt i 2013. Til sammen har nå 1546 fagpersoner gjennomført ulike opplæringer i TIBIR gjennom de siste ti årene. Av disse er 913 fremdeles aktive. I løpet av 2013 har til sammen 26 nye kommuner startet implementeringen av TIBIR. Det web-baserte systemet for informasjon og kvalitetssikring av PMTO og TIBIR er videreført og har fått konsesjon (pmto.no), slik at hele systemet kan bli tatt i bruk i løpet av 2014. Målsettingen med systemet er todelt; 1) å gi generell informasjon til befolkningen og 2) å kvalitetssikre utøvelsen av intervensjonene. Den åpne nettsiden er ved utgangen av 2013 oversatt til nynorsk, samisk, engelsk og polsk. Foreldremateriellet i PMTO er kvalitetssikret og gjort tilgjengelig på nynorsk, samisk, engelsk, polsk, somali og urdu.
- 211 grunnskoler i 66 kommuner implementerer den skoleomfattende tiltaksmodellen PALS gjennom opplæring, veiledning og oppfølging fra 51 PALS-veiledere og 7 mentorer ansatt i kommunal/interkommunal PP-tjeneste, Statped Vest og Trøndelag kompetansesenter. Det nasjonale ansvaret for PALS ligger hos Atferdssenteret.
- Det er 22 MST-team (MST = Multisystemisk terapi) med til sammen ca. 100 ansatte. Atferdssenteret har ansvar for teoretisk og metodisk opplæring og kvalitetssikring av alle som er

involvert i MST-arbeidet. Kvalitetssikring innebærer også konsultasjon til Bufetats ledelse om organisatoriske forhold som er viktige for MST.

- Det er FFT-team (FFT = Funksjonell familieterapi) i Region Øst, Region Vest, Region Midt-Norge og Region Sør (fem i alt). Atferdssenteret ivaretar kvalitetssikringen av FFT-veilederne i Norge.
- Folkehelseinstituttets rapport 2013:4 (Atferdsforstyrrelser blant barn og unge i Norge: Beregnet forekomst og bruk av hjelpetiltak) viser at 848 ungdommer fikk MST og 114 ungdommer fikk FFT. 1067 barn fikk PMTO. Dette er tall fra spesialisttjenesten. Det arbeides med å få et felles rapporteringsteam for tiltak gitt av kommunene som benytter TIBIR og PMTO.
- Behandlingsfosterhjem (Multidimensional Treatment Foster Care – MTFC) er et alternativ til institusjonsplassering. Behandlingen har en varighet på 9–12 måneder, og et behandlingsteam kan ha 6–8 familier inne til behandling samtidig. Foreløpig har det kun vært ett pilotteam innen Bufetat, Region Øst. Teamet har hatt 26 saker inne til behandling siden oppstart i 2009, og tok i løpet av 2013 inn 8 nye saker. Etter lengre tids arbeid ble de nødvendige juridiske rammene for videre implementering av MTFC fastlagt gjennom Prop 106 L (212–2013). I løpet av 2013 har det vært utført et omfattende arbeid med planlegging av oppstart av nytt team i Region Sør. Teamet vil være i drift i løpet av 2014.

Forskningsprosjekter

- Den skoleomfattende PALS-modellen avsluttet datainnsamlingen, og arbeidet med å analysere data og skrive ut resultater er påbegynt. Studier av den individuelle utviklingen hos en stor gruppe elever (12 050) over flere skoleår, og studier der en følger utviklingen i 65 utvalgte skoler over lengre tid, har ikke tidligere blitt gjort i Norge. 3 555 skoleansatte og 2 750 foreldre har også deltatt. Dette er den første omfattende norske evalueringen av skolebaserte intervensjoner for forebygging av alvorlige atferdsproblemer. Omfanget av resultatanalyse, resultatformidling og internt/eksternt samarbeid har i 2013 vært i samsvar med kapasiteten på prosjektet.
- I prosjektet «Tidlig innsats for barn i risiko» (TIBIR) er evalueringen av modulen for konsultasjon til lærere og førskolelærere godt i gang, og tilgangen på forskningsdata har vært god. Både PALS, BONDS og TIBIR vil bli videreført i 2014.
- Et forskningsprosjekt knyttet til Funksjonell Familieterapi (FFT) startet i 2013 med innsamling av data i Region Vest (Stavanger), Region Sør (Skien) og i Region Midt-Norge (Trondheim). I studien vil cirka 250 familier med ungdom i alderen 11 til 18 år der ungdommen har, eller er i ferd med å utvikle, atferdsvansker inkluderes. Prosjektet har imidlertid fått en litt treg start, fordi tilgangen på saker har vært mindre enn antatt. Flere tiltak er imidlertid satt i gang for å øke antall deltagende familier.
- Det longitudinelle prosjektet *Barns sosiale utvikling*, som er delfinansiert av Norges Forskningsråd (NFR) (Programmene VAM og Utdanning 2020), er videreført i samsvar med tidsplanen, og kan notere høy deltakelse (svarprosent) både blant familier og lærere. Datainnsamlingen i forbindelse med skolestart og i andre klasse pågår fremdeles, og arbeidet med klargjøring, bearbeiding og publisering av data er i rute. Det foreligger planer om å følge barna fram til og med 2. klasse (søknad til NFR). NFR har også gitt støtte til en bistilling for en av BONDS' samarbeidspartnere, noe som vil styrke den internasjonale samarbeidsprofilen i prosjektet.

Utviklings- og samarbeidsprosjekter

- Samarbeidet med RBUP Øst og Sør om implementering av den multimodale generalistmodellen MATCH er videreført av forskningsavdelingen og utviklingsavdelingen for barn.
- Et tilsvarende samarbeidsprosjekt er startet med Spedbarnsnettverket ved RBUP om tidlig intervensjon for barn og utsatte familier (Family Nurse Partnership).
- Atferdssenteret får en rekke henvendelser om deltakelse i ulike prosjekter, i hovedsak fra land i Europa. Dessverre har vi ikke kapasitet til å gå aktivt inn i disse. De henvendelsene som prioriteres, er de som formidles gjennom våre etablerte samarbeidspartnere og direktoratene.
- Utvikling av en Familie- og nettverkskomponent for MultiFunc- og Rusbehandlingsinstitusjonene i samarbeid med Bufdir og utvalgte ansatte fra institusjonene.

Publikasjons- og foredragsvirksomhet

- I løpet av 2013 har flere av prosjektene bidratt med data til internasjonale publikasjoner, både i bok- og artikkelform, og det er publisert kapittelbidrag til internasjonale antologier. Det har også vært høy aktivitet når det gjelder bidrag på internasjonale og nasjonale forsknings- og fagkonferanser, blant annet på den internasjonale konferansen om implementering i Linköping, på SRCD-konferansen (Society for Research on Child Development), SPR (Society for Prevention Research) og GIC (Global Implementation Conference).
- Blant sentrale temaer som har vært på dagsordenen i Forskningsavdelingen inngår forholdet mellom *fellesfaktorer* og *programfaktorer*, det vil si spørsmålet om den relative betydningen av behandlingsintegritet og terapeutisk allianse. Dette har vært tema for en artikkel om terapeutisk allianse og behandlingsintegritet som prediktorer for eksternaliserende problematferd i PMTO, for en debatt i Tidsskrift for Norsk Psykologforening og tema for et seminar på Nasjonal fagkonferanse.
- Det er ikke avlagt doktorgrader fra Atferdssenterets i 2013. Atferdssenteret har tre phd-stipendiater, én knyttet til TIBIR og konsultasjonsstudien og to til BONDS-prosjektene som òg har to post.doc-stillinger knyttet til seg.
- Atferdssenterets PALS-konferansen 2013 i september hadde 900 deltakere 12. og 13. september. Lærere, skoleledere, barnehagepedagoger og beslutningstakere fra hele landet – og Norden – kom til denne møteplassen for kunnskapsformidling og erfaringsdeling, med tema «Et positivt læringsmiljø for alle!». Det ble avholdt 5 plenumsforelesninger og 25 parallellforelesninger og sesjoner på temaet skole- og læringsmiljø i løpet av de to konferansedagene. (se <http://www.atferdssenteret.no/konferanser/>)
- Den årlige Nasjonal fagkonferanse 2013 i november hadde 400 deltakere. Tema var «Tidlig innsats – utsatte barn har dårlig tid!» Konferansens målgruppe var forskere, praktikere og andre fagpersoner, med mål å utveksle evidensbasert kunnskap om forebygging og behandling av atferdsproblemer hos barn og unge. I løpet av konferansen ble det avholdt seks plenumsforelesninger og sytten parallellseminarer, alle med temaet tidlig innsats for barn og ungdom. (se <http://www.atferdssenteret.no/konferanser/>)

Kommunikasjon og formidling

Atferdssenterets hjemmesider, intranett og ekstranett har fortløpende blitt vedlikeholdt og oppgradert. I tillegg til hovedsiden, atferdssenteret.no, har vi ytterligere tre åpne sider: pmt.no, swis.no og barnssosialeutvikling.no.

I 2013 ble det påbegynt en revisjon av atferdssenteret.no, i hovedsak knyttet opp mot behovet for å følge med på den teknologiske utviklingen, deriblant å tilpasse plattformen til mobil. Et ønske ble også å gjøre sidene mer brukervennlige gjennom endringer i menyvalgene. Utviklingsarbeidet pågår fortsatt, med sikte på publisering av redesign våren 2014.

Atferdssenteret åpnet i 2013 en ny nettside med tips til foreldre, pmto.no. I løpet av 2013 har det pågått et større oversettelsesarbeid, og siden er nå tilgjengelig på nynorsk, samisk, engelsk, polsk, og somali. Pmto.no skal i løpet av 2014 også fungere som et felles rapporteringssystem for TIBIR og PMTO aktiviteter.

Ansatte ved senteret har i 2013 hatt 50 konferansebidrag nasjonalt og 28 internasjonalt og hatt 91 undervisningsoppdrag. Våre medarbeidere har i 2013 utført 40 veiledninger og konsultasjoner. I tillegg har de ansatte hatt 10 faglige oppdrag i forbindelse med komitéarbeid, fagfelleevaluering og sensorvirksomhet. Det er publisert 10 artikler i tidsskrifter med fagfelleevalueringer, og 5 faglige artikler uten fagfelleevaluering. Til sammen er det publisert 3 bøker, bokkapitler og rapporter med fagfelleevaluering og 5 bøker, bokkapitler og rapporter uten fagfelleevaluering.

Ytre miljø:

Selskapets virksomhet påvirker det ytre miljø gjennom ansattes reisevirksomhet.

Likestilling, diskriminering og trakassering:

Det er ikke iverksatt eller planlagt spesielle tiltak på dette området.

Arbeidsmiljø og sykefravær:

Sykefraværet ved Atferdssenteret er lavt og har vært jevnt synkende. I 2013 var det totale sykefraværet på 1,41 %, fordelt på 0,60 % korttidsfravær og 0,82 % langtidsfravær. I 2012 var sykefraværet 1,55 %, i 2011 på 2,05 %, og i 2010 på 2,17 %.

Atferdssenterets personalpolitikk legger særlig vekt på småbarnsforeldre og seniorpolitikk. Senteret har også vektlagt ergonomisk riktige kontormøbler og utstyr. Det har ikke vært noen arbeidsulykker i 2013. Det er valgt HMS-representant og vararepresentant.

Unirand AS har hatt felles arbeidsmiljøutvalg for hele konsernet, og utvalget hadde to møter i 2013. Det er foretatt en HMS-undersøkelse uten at alvorlige feil eller mangler er funnet. Atferdssenteret vil fra 2014 ha eget arbeidsmiljøutvalg.

Personalgruppen:

Senteret har per 31.12.2013 57 ansatte. I tillegg er det 9 timelønnete intervjuere. Dette utgjør til sammen 50 årsverk.

Av 58 ansatte er 22 menn og 36 kvinner. 16 er deltidsansatte (fra 70 til 10 %); sju menn og ni kvinner. Ledergruppen består av to kvinner og to menn. Det har ikke vært behov for spesielle tiltak for å fremme likestilling eller for å forhindre forskjellsbehandling.

Oslo 28. februar 2014

Tore Hansen

Styrets leder

Egil Larsen

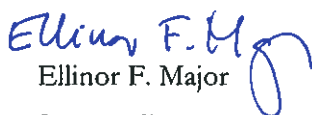
Styremedlem

Anett Apeland

Styremedlem

Erik Gulbrandsen

Styremedlem

Ellinor F. Major

Styremedlem

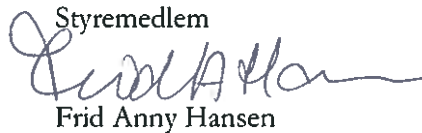

Terje Christiansen

Administrerende direktør

Monica Dalen

Styremedlem

Frid Anny Hansen

Styremedlem

Styremedlem